

Učitel matematiky

Jiří Cihlář

František Kuřina: Matematika jako pedagogický problém. Mé didaktické krédo

Učitel matematiky, Vol. 26 (2018), No. 1, 60–62

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/148574>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2018

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

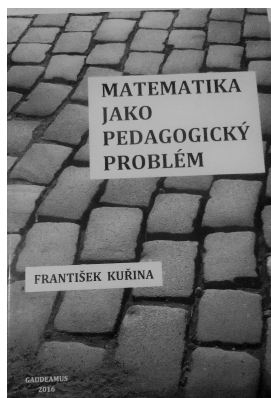
This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

FRANTIŠEK KUŘINA – MATEMATIKA JAKO PEDAGOGICKÝ PROBLÉM MÉ DIDAKTICKÉ KRÉDO

JIŘÍ CIHLÁŘ

Knihu s tímto názvem vydalo nakladatelství Gaudeamus v minulém roce. Autor, profesor Kuřina, dlouholetý vysokoškolský učitel a didaktik matematiky, v úvodu píše, že sepsáním svých názorů na problémy matematického vzdělávání chce přispět k zamyšlení nad situací našeho školství. Následující tři kapitoly mají tyto názvy: Má léta učednická, Mé didaktické krédo, Má setkání. Již z těchto pojmenování kapitol je patrné, že kniha je psána nezastřeně subjektivně, autor se neschovává za jiné authority, i když jejich myšlenky a názory pochopitelně na mnoha místech cituje, vždy přidává jejich hodnocení nebo interpretaci a zařazuje je do historického kontextu.

Druhá kapitola Má léta učednická překvapí hned na počátku – autor za ně sympaticky považuje celý svůj intelektuální život – od třicátých let minulého století až po současnost. V jednotlivých podkapitolách pak hovoří o vybraných osobnostech, institucích a dílech, které měly na jeho názory podstatný vliv. Začíná pojednáním o dvou vynikajících českých matematicích, Bohumilu Bydžovském a Eduardu Čechovi, kteří ve čtyřicátých a poválečných letech věnovali své úsilí kromě matematiky samé i didaktickým problémům, speciálně tvorbě učebnic. Dále se věnuje období „modernizace vyučování matematice“, které lze charakterizovat masivním vpádem množinového pojetí do vyučování, zmiňuje

roli Výzkumného ústavu pedagogického a kritizuje naše zpoždění za zahraničím při překonávání didaktických omylů této etapy. Ze zahraničních didaktických vlivů uvádí polskou krakovskou školu Zofie Krygowské a práce Institutu pro rozvíjení matematického vzdělávání, jehož vůdčí osobností byl Hans Freudenthal, propagující realistické matematické vzdělávání. V dalších částech je zmíněna a kriticky reflektována „Žlutá kniha“ Teória vyučovania matematiky kolektivu autorů zformovaného kolem Milana Hejného, a je podán podrobný popis didaktického dění v pražských ohniscích didaktiky matematiky od dob Karla Hruší a Jana Vyšína až po současnost. Zajímavou partií této kapitoly je také srovnání různých přístupů k výuce geometrie, autor preferuje přirozený přístup, který sám rozpracovával a který navazuje na Hadamardovo pojetí. V posledních částech druhé kapitoly je zmiňována důležitost praxe školy v didaktice, probírány Taovy příklady „dobré matematiky“ a diskutována role jazyka didaktiky matematiky. V celé kapitole je mnoho konkrétních příkladů, úloh a problémů, kterými jsou zmiňované ideje i téze ilustrovány a dokladovány, její hutný text dává čtenáři dobrý přehled o vývoji naší i evropské didaktiky.

Třetí kapitola Mé didaktické krédo se soustřeďuje na autorem vybrané a z jeho pohledu podstatné a důležité didaktické poznatky a problémy. Začíná třemi dimenzemi poznávání světa, které nalézají v dílech řady myslitelů, jejich odrazem ve vyučování (stavy, schémata a struktury) a jejich vlivem na práci učitelů, pokračuje pak srovnáním dvou pólů matematického vzdělávání – pouhého předávání poznatků a přirozeného poznávacího procesu. Dále je diskutována role vyučování matematiky při obecné kultivaci myšlení žáků, pozornost je věnována i využívání poznatků logiky při výuce. Jak učinit myšlenku viditelnou – to je název další podkapitoly a její obsah opět nezklahe, důležitost a vhodnost originální a nápadité vizualizace je demonstrována na řadě zajímavých příkladů, týkajících se jak pojmů, tak i formulí či důkazů vět. V dalších podkapitolách autor poukazuje na některé kritické jevy v naší školské matematice a v závěru kapitoly přináší své názory na problémy kurikula.

Čtvrtá kapitola Má setkání bude pro čtenáře potěšením – jsou zde v bohaté míře citovány myšlenky nejružnějších autorů, které se v souvislosti s předchozími kapitolami jeví autorovi zajímavé. Jsou tematicky rozděleny do čtyř částí: Společnost, Poznávání, Škola a Matematika. Poslední částí kapitoly je pak autorův „orbis pictus“ – soubor několika obrázků a více než 60 autorových fotografií, které ukazují vnitřní matematickou krásu v okolním světě.

V poslední páté kapitole je formulován závěr, obsahující ve velmi stručné podobě čtyři cíle, o nichž je autor přesvědčen, že by o ně mělo být usilováno.

Nelze pominout obsažný soupis literatury, který bude jistě čtenářům užitečný, i oba pečlivě zpracované rejstříky – jmenný i věcný.

Kniha Františka Kuřiny je fundovaným a poučeným kritickým pohledem na problémy didaktiky matematiky a její vývoj, bude jistě zajímavá a přínosná pro všechny budoucí čtenáře – učitele matematiky, studenty učitelství, profesionální didaktiky i ostatní zájemce o matematiku.

Na závěr jen jedna poznámka: v Appendixu na str. 168 autor píše, že by tato kniha měla být jeho poslední publikací. Byl bych rád, aby se tato předpověď nenaplnila, jsem přesvědčen, že neje-
nom já si přeji, aby profesor Kuřina aktivně přispíval k rozvoji didaktiky matematiky i nadále.

Jiří Cihlár

Katedra matematiky

Přírodovědecká fakulta

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

České mládeže 8

400 96 Ústí nad Labem

e-mail: jiri.cihlar@ujep.cz